

שווה קריאה

מה מפריד בין גבריות, גבורה ובין טיפשות?

דצמבר 2020

מאת: אושרה לרר-שייב

ממונה קידום שוויון בין המינים במערכת החינוך

משחר האנושות אנו נזקקים למי שיפרצו גבולות כדי להתקדם. אנו זקוקים למי שיעלה לספינה כדי לגלות תרבויות שטרם הכרנו ולמי שתפרוץ את גבולות הגטו כדי להשיג אספקה ונשק. אנו זקוקים לאלה שיסכימו להיות המחוסן והמחוסנת הראשונים לוורוס שמחולל שמות בעולם.

גברים מחונכים להיות גיבורים, אלה שלוקחים סיכונים, שקופצים אל הלא נודע, שמצילים אותנו מאסונות. המושג "גבורה" מקורו בשורש גב"ר (שהוא גם השורש של המילה גִבּוֹר – במשמעות תרנגול, אך זה לגיליון אחר). במשך הדורות היו גם נשים כאלה, שלא ויתרו, פרצו קדימה ופעלו, אך בשל תפקידן המסורתי להיות עקרות הבית מעטים מעשי הגבורה המיוחסים להן בספרי ההיסטוריה.

בחג החנוכה אנו חוגגים את גבורת המכבים ולרוב איננו זוכרים או מזכירים את [גבורתה של חנה בת מתתיהו](#), שקראה תיגר על דברי אביה ואחיה והביאה למרד הגואל.

מעשה גבורה צריך שיהיה מושתת על ערכים של רדיפת צדק, של עשיית הדין, שתהיה לו משמעות גואלת בעבור הסביבה. על עושה הגבורה לקדם את החברה ואת האנושות תוך סיכון. כך תבעה חנה מאביה ומאחיה פעולה כשהיא מסכנת את עצמה וגוזרת סכנה על משפחתה. אביה ואחיה נענים לקריאה וכל השאר היסטוריה.

מה קורה כשיש באג בתוכנה והגבורה הופכת לטיפשות?

מדי שנה בשנה מתפרסם "[מדד דרווין](#)" המעניק כבוד לאנשים שעשו מעשים טיפשיים במיוחד וסיכנו את עצמם ללא כל סיבה הגיונית. דוגמאות?

- אדם שקפץ ממטוס ללא מצנח
- אדם שנטרף על ידי דוב בעודו מנסה לעשות עמו "סלפי"
- אדם שירה בראשו כדור כשניסה להוכיח שהאקדח אינו טעון
- אדם שניסה על גופו לבדוק אם מעילו חסין מדקירות ודקר עצמו למוות
- הרשת מלאה דוגמאות. הקלידו "פרס דרווין" ותמצאו.

מסתבר [שהמובילים במדד דרווין מדי שנה הם גברים](#), ונשאלת השאלה מדוע? מה גורם בעיקר לגברים לעשות מעשים חסרי תכלית ולגרום לעצמם נזק?

ב-2014 פורסם מחקר של מרכז הטראומה באוניברסיטת ניוקאסל, שנעשה על ידי החוקרים דניאל לנדרם, דניס וויליאם לנדרם, אנדי גריי וג'והן דובלי אייזקס. המחקר עוסק [בהתנהגות אידיוטית וההבדלים בין המינים](#). נמצא ולא לראשונה כי רובם המכריע של מקבלי "פרס דרווין" (שאינו בו באמת פרס) הם גברים - 88%! מניסיונם בעבודה מעידים החוקרים כי גברים יותר מנשים לוקחים סיכונים שמובילים אותם אל חדר הטראומה בבית החולים, הם נפגעים יותר בתאונות ספורט, תאונות דרכים ועוד.

החוקרים תהו מה הם הגורמים להבדלים אלה בין המינים? הרי פער באינטליגנציה בין גברים לנשים אינו מולד ולא קיים.

ההסברים המוצעים הם הסברים חברתיים ותרבותיים - גברים עוסקים יותר בספורט, עובדים יותר בעבודות מסוכנות, צורכים יותר אלכוהול, אבל אין בהסברים אלה די. לדעת החוקרים, התנהגות סיכונית זו היא חלק מ"טקסי חניכה" ומבחני גבריות. גברים מחונכים להחצין את גבריותם ולהוכיח אותה במעשים סיכוניים לעתים בלי לשקול את הסיכונים הכרוכים בכך.

להיות "גבר גבר" מקנה לגברים הכרה והערכה חברתית שלעתים מזיקה להם בגלל ההשלכות על הבריאות הפיזית ועל הרווחה הנפשית של הגברים עצמם.

סקרנים/ות לדעת מה יש לפסיכולוגיה להגיד על כך? המתינו ל"שווה קריאה" הבא אציג בו הסברים מעמיקים להתנהגויות מגדריות אלה ואת ההשלכות החינוכיות.

עד אז היו אמיצים ואמיצות, היו גיבורים וגיבורות, פרצו דרך, אך לפני כן חשבו איזו תועלת תצמח לאחרים ממעשיכם/ן? שאלה זו תכוון אתכם/ן אל המעשה הנכון.